

GENÇLİK ÇALIŞMALARI
ARASTIRMA RAPORLARI | 3

Gençlerin
Hareketliliği:

Avrupa
Gönüllü Hizmetine
Bir Bakış

2009

Binnur Aloğlu

Istanbul
Bilgi Üniversitesi
LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Gençlik Çalışmaları Birimi

Araştırma Projesi

Gençlerin Hareketliliği:

Avrupa Gönüllü Hizmeti'ne Bir Bakış

2009

Binnur Aloğlu

(Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi adına bağımsız araştırmacı, sivil toplum çalışanı)

BİLGİLER

Çalışmalar

6.

4.

6.

:

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

gençler üzerinden yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle elinizdeki araştırmayı yapmayı uygun gördük.

Burada belirtilmesi gereken önemli bir nokta, Avrupa Gönüllü Hizmeti'ne dair süreçleri incelerken ortaya çıkan çok sayıda değişkenin varlığıdır. Sadece ziyaret edilen ülkelerdeki farklılıklar değil, daha yerel düzeyde kurumsal farklılıklar veya gençlerin geçmişleri (eğitim, sosyo-ekonomik düzey, gönüllü hizmeti veya sivil toplum tecrübesi) bile yaşanan deneyimleri birbirinden farklı kılmaktadır. Tüm bu değişken etkilerinin farklı ülkeler bazında incelenmesi Avrupa çapında çok daha geniş kapsamlı, katılımcı ve eşgüdümlü araştırmaları gerekli kılar.

Dolayısıyla, hareketlilik bağlamında Avrupa Gönüllü Hizmeti'ni Türkiye örneğinde incelemeye çalıştığımız bu makaleden Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin değerlendirilmesi yolunda detaylı bilimsel veriler beklenmemelidir. Yöntem olarak deneyim sahibi gençlerle birebir görüşmelere ve bu görüşmelerden edinilen izlenimlere yer verilmektedir. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den çeşitli ülkelere gönüllülük yapmak üzere gitmiş 22-29 yaş arası sekizer genç ile görüşülmüştür. İstanbul merkezli bu görüşmelerde AGH'ye katılım süreçleri, seyahat ettikleri ülkelerdeki gündelik yaşantıları ve AGH yürüttükleri kurumlarla ilişkileri veya yapmış oldukları gönüllü çalışmalar ile ilgili standart sorulardan yola çıkarak derinlemesine mülakatlar yürütülmüştür. Edinilen izlenimleri dördüncü ve beşinci bölümde okuyabilirsiniz.

Amacımız burada sunulan bilgilerle, ileride yapılabilecek daha geniş kapsamlı araştırmalara temel hazırlamak ve AGH uygulamasındaki aksaklıkların iyileştirilmesine olanak sağlamaktır. Bu bağlamda makale boyunca sunulan soru ve sorunların rehberlik oluşturmasını umut ediyoruz. Bu nedenle sonuç bölümünde AGH'nin iyileştirilmesine dair önerileri de bulabilirsiniz.

2. Öğrenme⁵ Hareketliliği

Gençlerin belirli süreler için dahi olsa yaşadıkları ülkeden başka bir yerde yaşama arzularının altında çok çeşitli motivasyonlar yatar. Bunlardan biri girişte de bahsettiğimiz, iş bulma olabilir. "Aupairlik" (çocuk bakıcılığı) ya da "work and travel" (çalışma ve seyahat) gibi gençlere başka bir ülkede genellikle servis sektöründe yasal olarak çalışma olanağı tanıyan hizmetlerin amacı budur. Öte yandan, hareketlilik için diğer bir motivasyon ise direkt olarak iş olmasa da daha iyi iş olanaklarına kavuşmak için kendini geliştirme olabilir. Kariyere yapılan yatırım olarak da düşünülebilecek bu amaç için AB çapında Erasmus gibi yüksek öğrenim kurumları arası değişim programları veya AIESEC gibi uluslararası staj programları mevcuttur.

Ancak tüm bunların yanında, kültürel öğrenme; farklı kültürler, yeni yerler ve insanlarla tanışma da gençleri hareketlilik için cezbeden etkenler olarak karşımıza çıkar. Yeni diller öğrenmeyi de bu gruba dahil edebiliriz. Böylelikle yapılacak seyahat, farklı yaşayış ve alışkanlıklara dair bilgilenmelerini sağlayarak alıştıkları düşünce sisteminden uzaklaşmalarına, yeni yetiler ve yaratıcı yöntemler geliştirmelerine ve en önemlisi farklılıkları kucaklamalarına destek olabilir. AGH gibi uluslararası gönüllüğe olanak tanıyan yaklaşımın ardında yatan düşünce de budur.

⁵ İlgili bazı makale çevirilerinde "learning mobility", "öğrenim hareketliliği" olarak da yer almaktadır. Ancak "öğrenim" sadece formel olan öğrenmeye gönderme yaptığı için bu makalede, formel olmayan ve enformel yöntemleri de içerebileceği varsayılan daha kapsayıcı bir kavram olan "öğrenme" tercih edilmiştir.(yn)

JMV i 00 J00U 0Y00K0M W0B0000 Jf T J \ J T % 0 M N K N 0 N 0 J0a 0 R N B M N 0 R C H N R E N M N M g 0 h T 0 0 J R a
P N C U N 0 R 0 g 0 I N V N a 0 N M N 0 N 0 R R a h a n i U P N E N T N 0 N B R U N 0 R R a 0 N 0 J 0 0 J 0 0 J 0 K R U L N T U N 0 R R a n 0 0 0 0
K N L N 0 N 0 B N R V U N 0 R R 0 0 0 J T 0 0 U J T J 0 0 0 0 J U 0 V h v T h 0 % 0

d 0 n 0 J 0 W 0 0 g 0 I N V N a 0 J N T N 0 R R a T 0 0 0 0 0 M J 0 0 T 0 0 V 0 J a K J a M J 0 P g 0 W 0 K 0 R J M N 0 R R 0 P N C J 0 h v 0 A n 0 0
0 N 0 R 0 g 0 h M N 0 0 n n i M 0 0 0 g 0 N 0 V N a % 5 0 0 0 0 0 M J 0 h U N 0 K J a U 0 M N 0 R R U N 0 R R a 0 P g a 0 V 0 N T N 0 K R 0 B N 0 R 0 0 B N 0
P N 0 N U K J a i 0 0 0 0 U 0 0 N 0 J 0 0 0 N 0 T T i 0 0 0 0 0 N F U N 0 R 0 0 J 0 0 0 M J 0 K J 0 0 0 N T V h v T h 0 % 4 0 0 Y J K W 0 N 0 0 0 0
g 0 I N V N a 0 J N T N 0 R R N 0 J 0 U 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 J 0 0 P N C J 0 h 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 % 0 K N 0 0 a 0 0 N 0 K 0 0 0 0 0 0 0 0 0 d n i 0
0 N M N 0 N 0 R R 0 U 0 J T 2 0 0 P N C U N 0 R R 0 K R P R 0 a U 0 0 0 N 0 N 0 a 0 B R R 0 M N 0 J 0 0 0 0 M N h 0 N 0 R R 0 P N C U N 0 R R 0 0 0 g n v 0
T 0 0 0 M J 0 0 0 M h 0 h T 0 P N 0 R 0 P 0 K 0 0 0 0 0 N 0 0 0 Y 0 P N C U N 0 R R 0 J 0 0 0 M J 0 0 0 0 N L N 0 N 0 R R V R 0 0 z 0 A 0 0 0 0 0 0 0 0 0 n 0
N T 0 0 0 0 S T 0 0 0 0 U 0 0 T U 0 0 0 0 J 0 U 0 0 0 0 J N T N 0 R R R 0 0 A R 0 N 0 0 J N T N 0 R R R 0 0 0 N R R 0 0 V J 0 J a K J 0 U V J 0 0 0 0 0 0
0 n s 0 z 0 0 c z 0 0 % 7 J 0 0 Q a U 0 P N 0 R 0 0 0 U 0 K 0 0 U 0 T U 0 0 0 0 J 0 0 0 K R V N 0 0 R R 0 0 0 0 0 J T 0 0 0 g 0 N 0 B 0 0
R 0 N 0 g 0 L N 0 B 0 R 0 U 0 J T 0 P N C U N 0 R R 0 N 0 0 T R N 0 V N 0 0 0 0 0 M J T R 0 0 N 0 0 0 R U N 0 R R 0 0 0 i V J 0 0 0 0 A z A i 0 0 z 0 h 0
K R R U N 0 M R V N 0 0 R 0 K J 0 0 0 0 0 0 0 M N h 0 N 0 R R 0 0 0 J U N 0 R R V N 0 0 R 0 K P R 0 N 0 N 0 R R V R 0 0 N 0 R 0 B V N 0 0 R 0 0 0 U 0
0 0 0 N T 0 0 0 V R 0 0 s p 0 i U 0 W 0 P N 0 0 P N C U N 0 R R 0 M N 0 J 0 0 0 K R V N 0 0 R R 0 0 0 0 N V 0 N 0 0 U 0 V J 0 0 0 T 0 0 V U 0
J 0 0 0 0 J 0 0 0 0 0 0 0 0 U 0 T U 0 0 P R N 0 V N 0 R N W 0 0 f 0 T J T g 0 W R K R 0 R R E N P R V R V N 0 R 0 % 0

0 0 0 A 0 0 0 0 0 0 0 G 0 0 0 0 0 H a m 0 B E R A N 0 R R 3 0

4: ; Y 0 P 0 Q V i 0 f 0 T P N 0 N 0 U 0 0 J T 0 P N C U N 0 R R 0 0 J 0 M T U 0 0 h 0 T M N 0 0 0 0 T 0 U K R 4 5 h 0 N h 0 U N 0 C 0 R N 0 0 0 J 4 5 K 0 N 0
T 0 V 0 0 h 0 U N 0 M N 0 R R R J 0 0 R R J 0 0 0 0 0 M J T J U 0 0 T 0 0 Y 0 V 0 0 Y 0 0 S 0 N 0 V N P g 0 0 h 0 f J 0 V 0 J U 0 0 0 0 N 0 N 0 R a
0 U 0 J T 0 0 0 V U 0 K R R R z A s 0 K W 0 R T 0 U 0 J T (0 0 0 0 0 0 . 0 0 0 M N R I M 0 Y R 0 0 0 0 0 0 U V J 0 0 0 T K J 0 V i 0 0 0 N 0
0 0 0 h i M N 0 N 0 R R) 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 M J 4 0 0 Y J 0 0 V R 0 0 0 0 0 0 0 P N 0 N 0 P N C U R Y U 0 0 0 h 0 T J 0 U i K R Y J 0 0 0 0
0 J 0 R N P N V R 0 R R 0 % 4 : ; R 0 V P N C U N 0 R R 4 0 0 Y J 0 R R 0 M M J 0 Q a U 0 J N T N 0 R R R V T J 0 0 0 0 0 V J T 0 0 0 T h 0 h 0 0 0 0
J 0 0 0 0 g 0 I N V N a 0 N M N 0 N 0 I N C V N T N 0 0 T R 0 0 Y 0 V 0 0 U 0 J 0 0 V 0 g a N C M R R V N T N 0 T R R 0 N 0 0 N s z c 0 n p c n 0 d 0
P N 0 R R V W 0 B N 0 T J 0 0 0 J 0 U 0 V J T 0 0 0 N K R 0 B 0 N 0 R R R 0 0 N 0 N 0 R R 0 P R R 0 0 0 Y J 0 M N 0 N 0 N 0 R R 0 P N C U N 0 N 0 0 0 0
0 J 0 R 0 W 0 R V N 0 0 0 0 P N M R V N T I N M R 0 % 0

4: ; 0 K R 0 g 0 L N 0 T R K g 0 U V M N 0 0 g h 0 h 0 N 0 R R V 0 0 P R R 0 0 V N U 0 0 V J 0 J 0 K R 0 R 0 R V 0 0 U 0 0 0 0 0 K g 0 N 0 B 0 N 0
P N C U N 0 R R 0 0 T 0 U K R 0 T h 0 u 0 0 0 0 J 0 R Y 0 J 0 U 0 K R N K R 0 R 0 R R V 0 0 T 0 0 Y 0 K R 0 R 0 N 0 J 0 U 0 0 N 0 C 0 0 0 N 0 R a M N 0 0 N 0 N 0
0 J 0 V 0 Y 0 J 0 B 0 N 0 R 0 g 0 I N V N 0 N 0 R 0 0 M 0 T N 0 M N 0 R R 0 0 M 0 M N 0 C 0 0 U T 0 0 M J 0 0 R 0 0 0 i 0 Y 0 K N 0 R V 0 N V N 0 R 0 R a
V h v T h 0 T i U 0 % 0 0 0 0 M N 0 P N C U N 0 R R a P h 0 N 0 N 0 R 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 J F J 0 0 V J U 0 f g a V N K N L N 0 R T R R 0 0
J 0 V J 0 0 N 0 J 0 M I 0 U T 0 P R R 0 T 0 0 0 U 0 W 0 0 T 0 N M R 0 R 0 P N 0 R 0 R V 0 R 0 0 0 0 0 0 g 0 0 0 0 n 0 0 0 0 % 0 0 0 0 K 0 W 0 M V T U 0 0

- 0 4 0 % 0 0 0 R I N 0 0 N 0 0 0 0 0 () () 0 0 0 0 0 0 0
- 0 4 0 % 0 0 J N T N 0 R R e 0 0 0 0 N I h T 0 N T G a V J 0 0 J Y 0 0 0 0 0 0 0 ()
- 0 9 0 0 0 I h T 0 N T d 0 I N 0 R V 0 N 4 0 0 0 0 J 5 J T J 0 U 0 K 0 0 0 0 0 U N K R h a N 0 R E 0 0 0 0 S T 4 0 J 0 0 0 N 0 N a 0 R 0 N 0 J a i 0 0 U 0 0 0
0 J Y 0 0 0 0 4 0 0 Y J K W : N 0 B W 0 B ; J N T N 0 R R R I R F N 0 R R 8 0 N T % 0 C J 0 R I F N V V (a) 0 0 0 0 0 % 0 0
- 0 s s s i ' ' u u u o r n z 0 s 0 0 0 0 0 0 c A r 0 z ' ' 0 0 ' ' 0 0 ' ' 0 0 c 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 2 0 0 0 0 0 2 0 0 0 0 0 A n 0 n 2 0 0 n 2 0 0 A z c 0 2 0 0 0 2 t 2 0 0 : 2 c b b t 0 0 c f 2 0 0 0 c 0 0 0 0
- 0 I B 0 0 i W T 7 J 0 0 0 V J 0 N 4 T 0 R H J 0 0 0 M 0 U T 1 4 0 0 Y J : g 0 h 0 h ; f a V N E R (0 0 0) 0 0 0 0 0 4 0 0 Y J 0 0 V R 0 0 0 0 0 N 0 B 0 R 0
4 0 R 0 W 0 R 0 M 0 N 0 J 0 U 0 V i 0 0 0 0 s s s i ' ' u u u 0 r n z 0 s 0 0 0 0 0 0 c A z c 0 2 0 0 0 0 0 ' ' 0 r n a b b - ' ' 0 c u n 0 c 0 0 0 0 0 0 0 s i 0 0 0
- 0 4 0 0 Y J : g 0 h 0 h ; f a V N E R N 0 K N 0 C 0 R J K 0 4 0 0 Y J 0 0 V R 0 0 0 0 0 : N 0 B 0 R 0 8 0 0 M 0 C U 0 0 f 0 N 0 N 0 R M N ; N U 0 0 0 A N 0 0 0 0 0 0 0
0 J 0 0 0 M J 0 0 J a i 0 0 V i 0 0 0 0 0 0 0 0 0 % 0 0 s s s i ' ' u u u 0 r n z 0 s 0 0 0 0 0 0 c A r 0 z ' ' 0 r n z 0 s 0 0 0 0 0 s i d 0 0
- 0 4 0 % 0 0 0 R I N 0 0 N 0 0 0 0 0 (/ %

toplumlara gönüllü hizmetleriyle katkı sağlarken, aktif yurttaşlık kabiliyetlerini de arttırabilirler. AB gençliği arasında yapılan bir araştırmaya göre her dört gençten üçü gönüllü aktiviteleri topluma daha çok katılımı sağlayacak girişimler olarak görmektedir¹⁶.

AGH'ye katılım süreci temelde dört aktörün aktif rolüne sahne olur. Gönüllü, gönderen kuruluş, genci gittiği ülkede misafir eden ev sahibi kuruluş ve genel koordinasyonu yürüten Ulusal Ajans. Öncelikle gönüllü, bulunduğu ülkedeki Avrupa Komisyonu'nun AGH programına resmi olarak kayıtlı kuruluşlar üzerinden bir gönderen kuruluşla iletişim halinde olmalıdır. Daha sonra gitmeyi arzu ettiği ülke ve proje alanlarını belirleyerek Avrupa Komisyonu'nun ilgili web sitesinden ev sahibi kuruluşların bilgi bankasına girer. Kriterlerine uygun ev sahibi kuruluşları seçerek başvurularını yapar. Başvurusu kabul edildiği takdirde projeye finansal desteği almak üzere başvurma işini genellikle ev sahibi kuruluş yürütür. Ev sahibi kuruluş bu süreci, direk olarak Komisyon adına süreci işleten resmi kurumlar olan Ulusal Ajanslar veya Ulusal ajansa bağlı koordinasyonu yürüten ağ kuruluşlar üzerinden sürdürür. Finansal destek de sağlandığı takdirde, ev sahibi kuruluşla gönderen kuruluş bağlantı kurarak gönüllü ile bir etkinlik anlaşması imzalanır ve gönüllülük yapacağı süre için çalışma şartları belirlenir. Daha sonra seyahat hazırlıkları, vize işlemleri halledilir. Ayrıca gittikleri ülkelerde de yerleşim izni almaları gerekir.

AGH yapacakları ülkeye seyahat ve kalış masrafları Ulusal Ajanslar üzerinden Komisyon tarafından karşılanmakta olan gençler, kaldıkları süre boyunca da kişisel harcamaları için belirli bir miktar harçlık alırlar. Buldukları ülkenin dilini öğrenebilmeleri için ev sahibi kuruluş onlara destek olmakla yükümlüdür. Hepsi özel sağlık sigortasına tabiidir. Gençler AGH için önce kendi ülkelerinde bir eğitimden geçer, sonra vardıkları ülkede varış ve ara-dönem eğitimleri alırlar. AGH süreleri dolup ülkelerine döndüklerinde ise yaşadıkları deneyime dair bir rapor hazırlamakla yükümlüdürler. AGH sürecini başarıyla tamamlayan gönüllülere bu deneyimin Avrupa çapında tanınmasını sağlayan Youth Pass (Gençlik Pasaportu) sertifikası almaya da hak kazanırlar.

AGH'ye son yıllarda artan ilgiye rağmen hala potansiyel katılım düzeyine ulaşılmadığını görüyoruz. Katılım azlığını tanıtım eksikliğine bağlamak mümkün, ayrıca dezavantajlı gençlerin katılımını teşvik için farklı politikalar uygulanması da gerekiyor. Öte yandan hareketlilik konusunda AB düzeyinde görünürdeki istekliliğe tezat yerel uygulamalar, gençlerin heveslerini kırıyor. Avrupa Gençlik Forumu'na göre öğrenme hareketliliği gençlerin eşit imkanlardan yararlanmalarını sağlamak için temel önkoşullardan biridir, ancak hala ülkelerin göç ve güvenlik kaygılarına sahip olmaları yüzünden gençlik çalışmalarına yeteri kadar hareketlilik imkanı tanınmamaktadır¹⁷. Ülkeler bir yandan hem eğitim hem de gönüllü değişim programlarını desteklemekte ancak hareketliliğe olanak tanıyan yasal prosedürleri geliştirmemektedirler .

Örneğin, özellikle henüz katılım sürecindeki ülkelere yapılacak seyahatlerde vize problemleri yaşanmaktadır. Bu ülkelerdeki gençlerin gidecekleri ülkeye vize almak üzere yaptıkları başvurular

¹⁶ AB Gençlik Raporu 2009, Avrupa Topluları Komisyonu, Komisyon Personeli Çalışma Belgesi, COM (2009)200, Brüksel, 27 Nisan 2009, sf.57.

http://ec.europa.eu/youth/news/doc/new_strategy/youth_report_final.pdf

¹⁷ Avrupa Gençlik Forumu Bildirisi, "Gençlik Çalışmalarında Hareketliliğin Yasal Engellerini Ortadan Kaldırmak Üzere Kılavuz İlkeler", Belçika, 23-24 Nisan 2004, sf.2.

http://www.youthforum.org/fr/system/files/yfj_public/strategic_priorities/en/Guidelines_VISA.pdf

hem harcanan zaman hem de ödenen paralar bakımından oldukça külfetli olabilmektedir. Yasalar ülkeden ülkeye farklılık gösterebildiği için vize süreci farklı işlemekte, dolayısıyla sağlık raporlarından doğum belgelerine kadar bir sürü ek belge talep edilebileceği gibi bazen ancak rüşvetle vize işlemleri halledilebilmektedir¹⁸. Buna dayanarak Avrupa Gençlik Forumu, konuya acil müdahale edilmesi için çağrıda bulunurken; özel bir vizenin yürürlüğe konması, vize için para talep edilmemesi, yerleşim izni alınmasının kolaylaştırılması ve büyükelçiliklerin tutarlı ve net vize prosedürleri uygulamasını talep etmektedir¹⁹. Bu taleplerin Türkiye’den, örneğin AGH aracılığıyla, Avrupa’ya giden gençler için de geçerli olduğunu görüyoruz.

4. AGH Aracılığıyla Türkiye’den Avrupa’ya giden gençler

AGH’nin Türkiye’deki işleyişine dair veri toplamak amacıyla ilk etapta Türkiye’den Avrupa’nın farklı ülkelerine gitmiş gençlerle görüşmeler yapıldı. Yunanistan, Polonya, Almanya, İspanya, İtalya gibi Avrupa Birliği üyesi ülkelere en az 6 ay süreyle gönüllülük yapmak üzere gitmiş 24-29 yaş arası, tümü üniversite mezunu gençlerle görüşüldü. Tüm gençlerin gönderen kuruluşları İstanbul merkezli sivil toplum kuruluşlarıydı.

Yapılan görüşmelerde ilk ortaya çıkan gençlerin başvuru sürecinde yaşadıkları deneyimin başvuru ülkeye göre değişiklikler göstermesi dolu. Gidilen ülkenin iç dinamikleri, örneğin bir önceki bölümde bahsettiğimiz ülkeye giriş yapmak üzere alınan vize için gereken prosedürler bile ülkeden ülkeye farklılaşıyor. Örneğin, İspanya ve Yunanistan gibi göçmen sorunları yaşayan ülkeler vize sürecini daha sıkı tuttukları için çok fazla belge isteyebiliyor. Bu durum vize alım sürecinin uzamasına, zaman sıkıntılarına ve dolayısıyla uygun olmadığı için seyahat öncesi hazırlık eğitimlerine katılamamaya kadar varabiliyor.

Öte yandan, ülke ve ev sahibi kuruluşu seçerken gençlerin önceliklerinin de değiştiğini görüyoruz. Daha evvel gönüllülük yapmış gençlerin, çalışacakları kuruluş ya da projelere dair daha yüksek beklentileri oluyor. Tercihlerini de bu doğrultuda daha bilinçli yapıyorlar. Öncelikle, hangi alanda çalışıp çalışamayacaklarını belirleyip ona göre kurum ve proje seçiyorlar. Örneğin, yaşlılarla veya engellilerle çalışmanın uzmanlık konusu olduğunu düşünüp gençler ve çocuklarla ilgili projeleri seçebiliyorlar. Ancak proje seçimindeki hassasiyet her örnekte mutlu bir hikayeye neticelenmiyor.

Gençlerin gidecekleri ülkeye dair seçimlerindeki motivasyon ise çok çeşitli. Bunlar arasında; gidilen ülkenin dilini öğrenmek istemeleri, üniversitede eğitimini aldıkları konunun öznesi olan ülkeyi seçme arzusu, coğrafi olarak veya kültürel olarak Türkiye’ye yakın ülkelerde olma ihtiyacı sayılabilir. Yine de meselenin biraz piyango gibi gittiği anlaşılıyor. Başvuru sürecinde ekseriyetle yalnızlar. Başvurularını, Avrupa Komisyonu’nun ev sahibi kuruluşları ve projeleri tanıttığı bilgi bankasından, seçtikleri kuruluşlara internet üzerinden doğrudan yapıyorlar. Çoğu örnekte onlarca kuruluşa yazıyor, sonra aylarca cevap bekliyorlar. Görüşmelerimiz sırasında çok az örnekte ilk başvuruların kabul edilmiş olduğu ortaya çıktı. Bu sürecin genel olarak işleyişi ve Komisyon’un bilgi bankası ile ilgili birçok şikayet var.

¹⁸ A.y., sf. 3

¹⁹ A.g.y., Avrupa Gençlik Forumu Bildirisi, sf.5

Özellikle üzerinde durulan bir nokta, bu internet sitelerinin sıklıkla güncellenmemesi. Bu durum hangi kuruluşların gönüllü ihtiyacı olup olmadığını anlamayı güçleştiriyor. O sene AGH gençleri için herhangi bir çalışma alanı yaratamayadan kuruluşların sistemde varlıklarını sürdürmeleri gençlerin bir hayli zaman kaybetmelerine yol açıyor. Bunun iyileştirilebilmesi için belki projeleri kabul edilen ve akredite tüm kurumların kendi bilgilerini düzenli olarak, kolaylıkla güncelleyebilecekleri kullanıcı dostu bir sisteme dönülmesi faydalı olabilir.

Maddi konularda gençlerden hemen hiçbiri seyahate hazırlık sürecinde sıkıntı yaşamamış. Ulusal Ajans tarafından akredite kuruluşlara, AGH yapmak üzere gidecek her gönüllü başına hazırlık masrafları için verilen bir miktar para var. Konuştuğumuz gençlerin çoğu dil kitapları almak veya vize masraflarını ödemek gibi ihtiyaçlarını seyahat öncesi kendilerine sunulan bu para imkanıyla karşılamışlar. AGH yapmak üzere gittikleri ülkelerde aldıkları cep harçlığı ise koşullar doğrultusunda kısıtlı kalabiliyor. Elbette, gidilen yer buradaki temel değişken. Gençlerin gittikleri ülke, bu ülkede büyük veya küçük bir yerleşim yerinde kalıyor olmaları masraflarının değişmesine neden oluyor. En basit örnek ulaşım üzerinden verilebilir. Bir bisiklet yardımıyla veya yürüyerek her yere ulaşımın sağlanabildiği bir kentte yaşayan gençle, yerleşimin büyük ve ulaşımın ancak toplu taşıma aracılığıyla sağlandığı bir kentte kalan gencin masraflarının aynı olması beklenemez. Üstelik gençlerin çoğu deneyimlerini zenginleştirmek ve gittikleri ülkeyi daha iyi tanımak için o ülkede seyahat etmek de istiyor. Ancak alıkları para gündelik ihtiyaçlarını karşılamaya anca yetiyor. Bu nedenle, AGH yönetmeliğine aykırı olmasına rağmen, gönüllülük saatleri dışında yerel bir barda Djlik yaparak ek harçlık kazanan bir gencin örneğine rastlıyoruz.

Görüştüğümüz gençlerin hiçbiri yerleşimle ilgili de büyük sorunlar yaşamamış. Yerleşimle ilgili ayarlamalar ev sahibi kuruluş tarafından önceden yapılıyor. Gençler genelde müstakil evlerde, diğer AGH gönüllüleri ile birlikte ve genellikle gönüllülük yaptıkları kuruluşlara yakın yerlerde kalmışlar. İlk varışta hemen hepsi karşılanmış, ancak gönüllülük yapacakları yere birkaç vasıtayla ulaşabiliyorsa sıkıntı çekenler olmuş. Gittikleri ülkelerde uzun süreli kalmak için oturma izni almak konusunda ise yine vize alım sürecinde yaşandığı gibi özellikle bazı ülkelerde süreçlerin beklenenden uzun tutulması dikkat çekici.

AGH'nin sunduğu temel hizmetlerden biri olan dilini öğrenme meselesi görünüşe göre çok iyi işlemiyor. Gençlerin çoğu sunulan temel dil derslerinin yetersiz kaldığından yakınıyor. İki örnekte karşılaştığımız durum ise Türkiyeli kalabalık bir topluluğun yaşadığı ülkelerde gönüllülük yapan gençlerin iletişim kurdukları topluluk Türkçe de konuşabildiği için dil öğrenme zorunluluğu hissetmemeleri.

Öte yandan temel sıkıntılar yapılan projelerde ortaya çıkıyor. Türkiye'den Avrupa'ya gönüllü olarak giden, özellikle de öncesinde gönüllülük deneyimi olan gençlere ev sahibi kuruluşların inisiyatif vermedikleri anlaşılıyor. Dil farklılıkları buna etken, onun dışında kaynak kısıtlamaları da bu gençleri dahil edebilecek ve var olan birikimlerini yansıtmalarını sağlayacak yeni projeler başlatamıyorlar. Dolayısıyla AGH deneyimleriyle ilgili en çok karşılaştığımız sıkıntının yapılan gönüllü işlerden duyulan tatminsizlik olduğunu söyleyebiliriz. Bu noktada gençlerin beklentileri ve ev sahibi kuruluşların kapasitelerini uyuşturmak, uzlaşma sağlamak adına yardımcı olabilecek aktör, her gönüllünün gittiği ülkede sahip olduğu, ev sahibi kuruluş dışından danışmanı(mentor) olabilir. Bu danışman-gönüllü-ev sahibi kuruluş sisteminin çok iyi yürümediği anlaşılıyor. Gençlerin çoğu danışmanlarını sadece bir kez

görüyor. Gençlerden bazıları çalıştıkları kuruluşla ilgili sıkıntılarını danışmana anlatamamaktan şikayetçiler.

Tüm bunlarla birlikte görüşülen gençlerin hepsi de AGH'nin kendilerine çok şey kattığını ve herkese tavsiye ettiklerini söylüyorlar.

5. AGH Aracılığıyla Türkiye'ye Gelen Gençler

İkinci etapta görüşmelerimiz merkezi İstanbul'da bulunan sivil toplum kuruluşlarında gönüllülük yapmakta olan Avrupalı gençlerle gerçekleşti. Çoğunluğu kadın, üniversite mezunu veya öğrencisi olan 22-29 yaş arası bu gönüllüler; Fransa, İtalya, İspanya, Belçika, Litvanya, Beyaz Rusya gibi Avrupa'nın değişik ülkelerinden bireysel olarak başvurarak gönüllülük hizmeti yapmak üzere İstanbul'a gelmişler.

Yapılan görüşmelerde, Avrupa Gönüllü Hizmeti'ni Türkiye'de yapmakta olan gençlerin bu tercihlerinin bilinçli olduğu ortaya çıktı. Daha evvel Türkiye'ye kısa süreli ziyaretlerde bulunmuş olan bu gençlerden bazıları, ülkeyi beğendikleri için daha uzun süreli yaşamayı istiyor. Yine bu çerçevede karşımıza çıkan bir diğer neden de kıta Avrupası'nda görebileceklerinden farklı bir kültürü görme ve öğrenme arzusu. Farklı gördükleri ve yabancı oldukları Türkiye'yi tanımak istiyorlar.

"Daha evvel turist olarak İstanbul'a gelmiştim. Kente aşık oldum. Burada altı aydan uzun yaşamak hayalimdi." Fransa'dan S.

"Ülkemde tanıştığım Türkiyeli çok arkadaşım vardı. Üstelik İtalya veya Fransa'ya gitseydim ülkemdekinden çok farklı bir yaşantım olmayacaktı. Gerçekten farklı bir kültürde yaşamak istedim." İspanya'dan G.

Görüştüğümüz gençlerin hemen hepsi AGH'yi arkadaşlarından duyarak öğrenmiş. Bir örnekte üniversitenin bu konuda yönlendirici olduğu ortaya çıktı. İtalya'da bulunan bu üniversitenin internet sayfasında AGH tanıtılmış. Ancak genel olarak kurumsal yönlendirme eksikliğinin ya da yeterli tanıtımın olmadığını söyleyebiliriz.

Gençlerin bir kısmı aktif olarak kendi ülkelerinde de gönüllülük yapıyorken, bir kısmı ise herhangi bir STK ile sürekli bir ilişki içinde bulunmadıklarını dile getirdi. Bu durumda AGH başvurusu yapmak üzere sadece aracı kurum olarak bir STK ile geçici iletişim kuruyorlar. Görüşmelerimizde olumsuz örneklerle rastlanmamakla birlikte bu durumun süreç boyunca gençleri yalnız bıraktığını da görmek gerekiyor. Gençlerin AGH başvurularını tamamen yalnız yaptıkları anlaşılıyor. Komisyon'un web sitesinde yer alan ilgili bilgi bankasından kayıtlı kurumlara ulaşım bağlantı kuruyorlar.

Öte yandan gençlerin gitmek istedikleri ülkede başvurdukları kuruluşlardan yanıt çok geç gelebiliyor. Bu durum bazen Ulusal Ajans'a yapılan resmi başvuru tarihine ucu ucuna yetişilmesine neden olurken, bazen de zamansızlıktan seyahat öncesi eğitimlere katılımı engelleyebiliyor. Türkiye'ye dair şikayetlerden biri de bazı kuruluşların başvurunun sonucuna dair herhangi bir bilgilendirme yapmamları:

"İlk tercihim kültür sanat projeleri yapan başka bir örgüttü. Uzun süre cevap alamayınca cevap beklediğime dair bir e-posta yolladım. Seçilmediniz, dediler. Ben yazmasam haber vermeyecek miydiniz,

diyerek şikayetimi bildirdim. İyi ki seçmemişiz o zaman, diye bir cevap aldım “ Fransa’dan S.

“Öncelikle başka bir örgüte başvurduğum ama çok uzun süre beklememe rağmen yanıt alamadım. Sonunda İspanya’da gönüllülük yaptığım kuruluştaki koordinatörüm telefon açarak yanıtın olumsuz olduğunu öğrenebildi.” İspanya’dan G.

Ulusal Ajanslar tarafından seyahat hazırlıkları için gönderen kuruluşlara gönüllü başına verilen bir miktar para var. Gençlerle yapılan görüşmelerde, bu parayı hazırlık için kullanıp ufak seyahat kitapları, sözlük gibi destek kitapları alanlar veya dil dersi alanlar olduğu gibi bu paraya ne olduğuna dair bir fikri olmayan gönüllüler de olduğu ortaya çıktı. Özellikle gönderen kuruluşla daha evvel gönüllülük bağı olmayan gençler için ortaya çıkan bir durum. Kuruluşlardan ziyade bireylere bu paranın aktarılması veya belirli oranlarda kuruluş ve birey arasında paylaşılması daha işlevsel olabilir:

“Parayla ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Bana gönderen kuruluştan hiçbir şey vermediler. Yol ayarlamalarımı, bilet rezervasyonlarımı dahi kendim yaptım.”Belçika’dan A.

Gençlerin ülkelerinde Ulusal Ajanslar tarafından düzenlenen seyahat öncesi eğitimlerden genellikle şikayetleri olmadığı görüldü. Ancak iki örnekte gençler bu eğitimlere, hafta içine denk geldiği ve çalıştıkları için katılamadıklarını dile getirdiler. Ulusal Ajanslar eğitim düzenlemelerini yaparken çalışan gençleri de hesaba katmalı. Öte yandan eğitmenlik deneyimi olan gençlerden bu katıldıkları eğitimin çok da faydalı olmadığı izlenimini ediniyoruz. Benzer uygulamaları kendileri de yürüttükleri için dahil olamadıkları düşünülebilir. Eğitimin genel olduğu, AGH ile çok farklı ülkelere giden gençlerin bir arada bulunduğu bir eğitim olduğu için gidecekleri ülkelere dair detaylı bir ön bilgilendirme yapılmadığı söylendi. Bu alanda destekleyecek başka bilgilendirme kanallarının varlığı, örneğin ülkeler içindeki farklı ulaşım metotları gibi gündelik yaşam pratiklerine dair ayrıntıları yine gençlerin gözünden verecek bir internet sitesi, işe yarayabilir.

Gençlerin hemen hiçbiri Türkiye’ye gelirken vize sorunu yaşamadıklarını belirtti. Vize almalarına gerek olmadan kolaylıkla giriş yapmışlar. İki örnekte geldiklerinde havalimanında 15 avro ödeyip pasaporta vize damgası aldıkları ortaya çıktı, ancak diğerleri için benzer bir uygulamanın olup olmadığını bilmiyoruz. Bu genellikle ülkeye kısa süreli giriş yapan turistler için geçerli bir vize uygulaması. AGH aracılığıyla ve en az 6 ay kalmak üzere ülkeye gelen bu gençlerin, turistik bir seyahat için değil gönüllülük yapmak üzere geldikleri düşünüldüğünde bu paranın alınmaması için gereken yasal düzenlemelerin yapılması yerinde olur.

Gençlerin hepsi geldiklerinde karşılanıp kalacakları yerlere yerleştirilmişler. Yerleşimleri gençler gelmeden ev sahibi kurumlar tarafından ayarlanmış. Çalıştıkları STK’ya çok yakın olmasalar da ulaşımı kolaylıkla sağlayabildiklerini belirtiyorlar. Bir örnekte bir arada yerleştirilen üç AGH gencinin, kalmakta oldukları apartmanın sakinlerinden gelen gürültü, eve gelip gidenin belli olmaması gibi şikayetler yüzünden evden çıkarıldıkları ortaya çıktı. Birkaç hafta geçtikten sonra Türkiyeli gençlerle paylaşacakları yeni evlere yerleştirilmişler.

Görüşmelere katılan gençlerin hepsi Türkiyeli insanlarla birlikte paylaştıkları evlerde kalıyorlar. Ancak yine gençlerle kalanlar daha memnunken, aile yanında kalanlardan şikayetler geliyor. Bu durumun dil

ve geleneklerin öğrenilmesi için faydalı bir uygulama olduğunu kabul ederken, yanlarında kaldıkları ailelerle iletişim konusunda sıkıntılar yaşadıklarını dile getiriyorlar:

“Diğer AGH gönüllüleriyle yaşamak daha kolay olurdu. Aileyle yaşamak çok kolay değil ama dil ve gelenekleri öğrenmek konusunda çok yardımcı oluyor.” Belçika’dan A.

“Aileyle zor olabiliyor, gelmeden önce dört senedir yalnız yaşıyordum. Halbuki şimdi her gün saat 8’de evde olmalıyım. Önceden söyleyip geç gelebiliyorum ama mutlaka bilgilendirmem gerekiyor. Bazen özgürlüğümün kısıtlandığını hissediyorum.” Fransa’dan K.

Öte yandan, gençler İstanbul’da yaşamın pahalı olduğunu dile getirdiler. Hemen hepsi cep harçlıklarının yeterli olmadığını söylüyor. Yaşamının mümkün olduğunu ama örneğin seyahat etmek istediklerinde paranın yetmediğini özellikle belirtiyorlar. Çoğu bu nedenle yanlarında biriktirdikleri paraları getirmiş. Kentle ilgili şikayetler çoğunlukla trafiğin yoğunluğu, ulaşımda çok araç değiştirme zorunluluğu gibi problemler. Kent içi ulaşımın görece çok rahat olduğu küçük kentlerden gelen gençler İstanbul’da ulaşımın çok zaman aldığını ama alıştıklarını söylüyorlar.

Gençler, Türkiye’de uzun süreli kalabilmek için gereken yasal prosedürleri geldikleri hafta halletmek durumundalar. Oturma izni için saatler boyu beklemek dışında sorun yaşayan olmamış. Bunun dışında Polis gibi herhangi bir yasal merciiyle de sorun yaşamamışlar. Aralarında ülkede buldukları süre içinde gönüllülük dışında herhangi ücretli bir işte çalışan yok.

Sağlık problemleri yaşadıklarında genellikle kolaylıkla halledilmiş. Masraflar dahil oldukları sigorta üzerinden karşılanıyor. Ancak anlaşılan bu konuda standart bir uygulama yok. Örneğin büyük çaplı bir STK’da gönüllülük yapan gençlerin sağlık ihtiyaçları doğrudan bu kuruluş tarafından karşılanırken, başka bir STK’daki gençler sağlık ihtiyaçları için kendileri ödeme yapıp bunu daha sonra sigorta kurumundan talep ediyorlar. Öte yandan, bazen dil problemleri, sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını güçleştirmiş:

“Geldiğimin ikinci haftası grip oldum. Masrafların karşılanmasında sorun olmadı, aldığım hizmet de çok iyiydi. Ancak çalıştığım örgütte insanların tavrı, meselenin koordinasyonu kötüydü. 39 derece ateşim vardı ve çok kötü hissediyordum ama dili bilemediğim için doktora gidemiyordum. Bana yardım edeceklerini söylüyor ama sürekli erteliyorlardı. Sonunda tek başıma gideceğimi söyledim ve yaptım. Elbette ölmezdim ama dil eksikliği yüzünden hiçbir şey yapamamak beni çok mutsuz etti. ” Litvanya’dan J.

Türkiye’ye gelen gençler için de danışman (mentor) pek bir rol oynamıyor. Danışmanlarıyla düzenli olarak görüşebilen gönüllü sayısı çok az. Öte yandan çalıştıkları projeler memnun etmeyebiliyor. Haftada 30 saat çalışan gençler olduğu gibi hemen hiç iş yapmayan gençler olduğu da görülüyor. Daha evvel gönüllülük yapmış olanlar için görevler konusunda tatminsizlik, işlere hakim olamama birer eksiklik olarak yaşanırken, ilk kez böyle bir deneyim yaşayanlar için pek sorun olmadığı görülüyor. Bu ikinci grup AGH’ye daha ziyade bir kültürel değişim programı olarak bakıyor. Çalışmaların yürümemesinde dil derslerinin verilmemesinin etkileri var. Gençlerin bir kısmı geldikleri

ilk ay boyunca gördükleri sayılı ders dışında hiç Türkçe dersi almamış ve dili bilmediklerinde yerelde toplumla iç içe geçmesi beklenen projeler yürümüyor.

“Türkiye’de STKlar yabancı gençlere daha açık olmalı, çok dar çerçeveden yaklaşmamalı. Cevaplar açıklanmalı, bir şeye hayır deniyorsa nedenleri sunulmalı. İnsanlar eleştiriye çok açık değil. Eleştirdiğin zaman bazı yetkililer ‘beğenmiyorsan geri gidersin’ diyorlar ama burada Avrupa Komisyonu’nun bir projesiyle bulunuyoruz. AGH iş değil gönüllülük, bunun anlaşılması lazım.”Beyaz Rusya’dan O.

6. Sonuç ve Öneriler

“Çok okuyan mı bilir, çok gezen mi?” Net bir cevabın olmadığı bu kinayeli sorunun esprisi belki de ikisi birlikte gerçekleştirildiğinde en verimli birikimin sağlanabileceğidir. Öğrenme hareketliliği formel, enformel ve formel olmayan yöntemleriyle bize tüm bu imkanları verir. Okulda öğrendiğimiz bilgiler yanında, okuyarak öğrenemeyeceğimiz bir sürü pratik bilgiyi gözlemleyerek öğrenebilir, öte yandan karşılaştığımız farklı insanların farklı görme biçimleri sayesinde önümüzdeki meseleye birden fazla açıdan yaklaşma becerisini edinebiliriz. Düşünüldüğünde, sınırların bu denli korunmadığı eski çağlarda tarihin akışını değiştiren bir çok toplumsal, kültürel ve bilimsel gelişmenin insanların hareketliliği sayesinde gerçekleştiği inkar edilemez. Kültürlerarası alışverişin toplumları her anlamda zenginleştirdiği açıktır.

Hareketlilik AB’nin kurucu antlaşmasında da yer alan temel bir haktır²⁰. Ancak kuruluşundaki ekonomik güdülere sadık bir AB’nin öğrenme hareketliliğine öncelikle yine ekonomik fayda çerçevesinde yaklaşması şaşırtıcı değil. Bununla beraber, öğrenme hareketliliği artan şekilde yalnız bilgi ekonomisine götüren bir araç olarak değil, doğrudan toplumlar arası uyum ve barışa götüren bir amaç olarak da değerlendiriliyor. Her koşulda AB nezdinde gençlerin öğrenme hareketliliğini destekleme konusunda son yıllarda gösterilen çabaların, uygulamadaki aksaklıklara rağmen umut verici olduğunu belirtmek gerekir. Öte yandan gençler tarafından da öğrenme hareketliliğinin yavaş yavaş öneminin kavranması ve sahiplenilmesi sevindiricidir.

Bu anlamda AGH gibi programların faydaları yadsınmamalıdır. Bu araştırma çerçevesinde görüşme yaptığımız gençlerin hiçbiri, ki bu gruba AGH yapmak üzere buldukları ülkelerde çeşitli sıkıntılar yaşamış olanlar da dahil, yaşadıkları deneyimden pişman olmadıklarını vurguladılar. Bu gençler aynı zamanda evlerine döndüklerinde kendi hayatlarına adapte edebilecekleri bir sürü şey edindiklerini belirtiyor ve hemen hepsi tüm gençlerin bu deneyimi yaşamasını tavsiye ediyor. Ancak bu noktada yine yapılan görüşmelerden yola çıkarak, tüm gençlerin eşit şartlarda ve kolaylıkla bu sürece dahil olabilmeleri için bir takım değişiklikler yapılması gerektiğini söyleyebiliriz. Bu çerçevede, AGH’nin işleyişi üzerinden yaptığımız araştırmadan çıkan temel problem noktaları ve çözüm olarak önerilebilecekler aşağıda sunulmaktadır:

²⁰ Avrupa Topluluğu’nu Oluşturan Antlaşma (Maastricht), Madde 18: “(1) Birliğin her vatandaşı, bu Antlaşma’da belirtilen koşullar ve sınırlamalar, aynı zamanda bu Antlaşma’nın yürürlüğe girmesi için alınan önlemler doğrultusunda Üye Devletler’in sınırları içinde serbestçe hareket ve oturma hakkına sahip olmalıdır.”

- AGH'ye dair tanıtımın yaygınlaştırılması gereklidir. Özellikle gönüllülük bazlı hareketliliğin tüm aktörleri tanıtım çabalarını desteklemelidir. Gençler için program dahilinde gidebilecekleri tüm ülkeleri yine gençlerin bakış açısıyla ve gönüllülük bağlamında tanıtacak internet sitelerinin varlığı faydalı olabilir .
- AGH programının belirli bir grubun tekelinden çıkıp tüm gençleri kapsamı gereklidir. Görüştüğümüz tüm gençler belirli eğitim seviyesi ve ekonomik düzeyin üzerindedir. Dezavantajlı gençlerin (ör. yoksulluk sınırı altında yaşayan gençler, farklı etnik grup mensubu gençler, engelliler vs.) ve yükseköğrenim görmeyen gençlerin de bu avantajlardan eşit düzeyde yararlanması için politikalar üretilmelidir.
- AGH'ye başvuru sürecinin adeta bir şans oyunu olmaktan da çıkartılması gereklidir. Görüşülen gençler arasında onlarca başvuru yapanların yanında ilk başvurusunda kabul alan da var. Bunun değiştirilebilmesi yine Avrupa Komisyonu'nun çabalarıyla mümkün olabilir. Örneğin, ev sahibi STKların listesinin yer aldığı internet sitesi daha kullanıcı dostu bir siteye dönüştürülebilir. Sisteme kayıtlı STKların kolaylıkla konumlarını değiştirebilecekleri; o sene gençleri ağırlamak üzere uygun çalışmaları yoksa listeden geçici olarak çıkabilecekleri, güncellemelerin daha kolay yapılabildiği (ve hatta sisteme uzun süre giriş yapmayan STKların geçici olarak silindikleri) bir sistem işe yarayabilir.
- AGH'ye dahil olan gençlere ilk etapta sahip oldukları bilgi, beceri ve deneyimler doğrultusunda projeler yürütme şansı tanımak gereklidir. Halihazırda proje anlaşmalarıyla bunlar detaylandırılıp gönüllülük hizmeti başlamadan garanti altına alınıyor. Ancak görüştüğümüz gençlere göre çoğu sonrasında bu konuda hayal kırıklıkları yaşıyor. Örneğin, Türkiye'de yerel STKlar gibi küçük çaplı kuruluşlarda gönüllü gençlerle birebir ilgilenilme şansı daha çok. Dolayısıyla onları çalıştıracak etkinliklere yönlendirilmeleri de kolaylaşıyor. Ancak görünen o ki örgüt ne kadar büyürse gençlere sağlanan gönüllü faaliyet imkanları da aksine beklentileri karşılamıyor. Bu tür olası farklılıklar da gençlerle paylaşılmalı. Buna dair teknik bir çözüm olarak AGH başvuru sürecinde yine kayıtlı evsahibi STKların bulunduğu internet sitesinde, bu kuruluşların çalışma alanları ve buldukları ülke dışında, gönüllülerden bekledikleri faaliyetlerin zorluk derecesine göre bir sınıflandırma da yer alabilir. Bu konuda belirli bir standart yakalayabilmek için STKların yürütülen gönüllü faaliyeti; harcanacak zaman, işin içeriği (ofis görevi veya saha görevi vs.), fiziksel faaliyet içerip içermediği gibi kriterler üzerinden ayrıntılı olarak tanımlayabilecekleri bir puanlama sistemi oluşturulabilir ve buna göre işin zorluğu belirlenir. Böylelikle, gençler projelerini seçerken zorluk kriterini de göz önünde bulundurarak seçim yapabilirler.
- Gidilen ülkede konuşulan dilin öğrenilmesi AGH'nin temel hizmetlerinden biridir. Aynı zamanda temel faydalarından da biridir, öğrenilen dille birlikte o kültürü tanımak ve kültürlerarası arası iletişimi sağlamak kolaylaşır. Ancak görünüşe göre bu hizmet uygulamada işlememekte, uygun ders olanakları yaratılmamakta ve gençler yeterince teşvik edilmemektedir. Bu konuda daha hassas davranılmalı, ev sahibi kuruluşlar tarafından gerekirse kişiye özel programlar oluşturulmalıdır (özel ders, kurslar veya çalışma grupları vs.). Dil öğrenimiyle ilgili geri bildirim programın katılımcılarından mutlaka alınması, mümkünse Ulusal Ajanslar tarafından yakın takibinin yapılması gerekir.

- AGH sürecinde beklentilerin altında kalan durumlar için uluslar arası bazda şikayet mekanizmalarının kolaylaştırılması gerekir. Ulusal ajanslar nezdinde yapılan şikayetler veya AGH sürecindeki ara eğitimler bu konuda yeterli olmayabilir. Öte yandan bu çalışmada da sıklıkla dile getirildiği gibi Avrupa çapında yapılacak kapsamlı, katılımcı, eşgüdümlü ve periyodik araştırmalar eksiklerin giderilmesi yolunda yardımcı olabilir. Bu tür araştırmaların öğrenme hareketliliğinin kapsadığı tüm alanlarda yapılması uygundur.
- Gençlerin hareketliliğinde, özellikle de Türkiye gibi henüz AB'ye tam üye olmayan ülkelerden giden AGH gençleri için, uygulanan vize politikaları yeniden gözden geçirilmelidir. Avrupa Gençlik Forumu'nun önerisinde olduğu gibi AGH için seçilmiş gençlere özel bir vize olanağı tanınması ve bunun her ülke için var olan resmi prosedürden çok daha kolay işlemesi sağlanmalıdır. Böylelikle meseleyi kağıt hamallığından çıkarmak, zaman ve para kaybını engellemek mümkün olabilir.